

JOZUA 13:1-17

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus!

Het Schriftgedeelte dat vandaag voor ons ligt gaat over Jozua, de bekende oorlogsheld. De man die Israël in het beloofde land heeft mogen brengen. Zou ik me erg vergissen wanneer ik zei dat Jozua als zódanig bij ons wel het meest te boek staat? Als Jozua de veroveraar? Ik zou 't in ieder geval kunnen begrijpen. Want inderdaad, over dat éérste grote werk van Jozua gaat het dan toch maar in het eerste hoofddeel, in de eerste 12 hoofdstukken van het boek dat naar zijn naam genoemd is, het boek Jozua. Maar... deze trouwe knecht van God heeft nog meer gedaan! Nog een ander werk, dat zeker voor het eerstgenoemde niet heeft ondergedaan. Ik bedoel: de verdeling van het land! De toewijzing aan de betreffende stammen van een aandeel in de beloofde erfenis: de lândverdeling. In Jozua 13, juist in ons Schriftgedeelte voor vandaag, begint het verhaal over dat andere, dat tweede grote geloofswerk van Jozua. Onze tekst van vandaag spreekt over Gods opdracht aan Jozua daartoe. Hier horen we de HERE aan Jozua bevelen: "Jozua, je hebt Mijn volk nu in het land Kanaän binnengebracht, ga dat land nu ook onder Mijn volk verdelen! Wijs nu aan iedere stam het bestemde deel toe!"

Gemeente, dit is nu ook een opdracht van God aan Jozua geweest tot een geloofswerk van de eerste rang! Om aan de Israëlieten de erfenis toe te wijzen. Dat zullen we kunnen zien als we ons rekenschap geven van déze dingen: wanneer? wat? en aan wie?

Om het vast kort te zeggen: wanneer? Toen Jozua oud was, erg oud! Wat? Niet dat kleine landje Kanaän waar mensen gewoonlijk over spreken, maar dat uitgestrekte terrein waarover God tot Israëls aartsvaders al gesproken had. We zouden tegenwoordig zeggen: groot-Kanaän! En aan wie? Aan de negen-en-eenhalve stam!

Ik moet beginnen met nog eens terug te komen op wat daareven over Jozua gezegd werd, over Jozua de veroveraar. Dat heb ik toen niet goed gezegd; dat zou misverstand kunnen wekken. Zeker, Jozua heeft de Israëlieten wel in het land Kanaän mogen binnenleiden, en Jozua heeft in dat land Kanaän toen wel geduchte militaire acties ontplooid. Hij heeft eerst een geweldige veldtocht ondernomen tegen het Zuiden. Daarbij zijn hem zulke bekende steden als Makkéda, Libna en Hebron in handen gevallen. Daarna heeft Jozua een dergelijke veldtocht ondernomen tegen het Noorden, waarbij hij onder andere de stad Hazor veroverde en verbrandde. Gevolg hiervan is natuurlijk wel geweest dat de bevolking van Kanaän voor Jozua en zijn krijgslieden heeft gesidderd, dat wel! Trouwens, de schrik des HEREN was al voor Jozua uitgegaan! Denk maar aan Jericho! Het resultaat van een en ander is wel geweest dat de Israëlieten een periode van zekere rust zijn ingegaan; dat wel. Maar... veroverd, veroverd en bezet, en bezet gehóúden, dat was het hele land Kanaän natuurlijk nog bij lange niet! In de tijd waarover we thans spreken hebben de Israëlieten ten westen van de Jordaan nog maar een vrij beperkt terrein in hun macht gehad, gelegen in centraal-Kanaän bij Gilgal, in de buurt van Sichem, in het bergland. Men zou tegenwoordig zeggen: ze hadden nog maar een bruggenhoofd! Dat is het resultaat van het optreden van Jozua, waarvan verhaald is in de eerste 12 hoofdstukken van ons boek. Daarna volgt ons Jozua 13, en het eerste vers van dit Jozua 13 luidt dan aldus: "Toen Jozua oud en hoogbejaard was, zei de HERE tot hem: "Gij zijt oud en hoogbejaard, en er is nog zeer veel land overgebleven om het in bezit te nemen!"

Ziedaar de tijd, en ziedaar de situatie, waarin we door onze tekst voor vandaag allereerst geplaatst worden: de tijd! Ja, op de vraag wát voor tijd dat dan geweest is, kan ik geen antwoord geven zoals u dat misschien wel wensen zou. Nietwaar? Wij moderne mensen, wij houden immers van jaartallen, zo nauwkeurig mogelijk. Die worden ons hier echter niet verschaft! Maar zijn die eigenlijk wel zo nodig, zo onmisbaar om de Schrift te begrijpen? We kunnen alleen maar ongeveer schatten welke leeftijd de oude Jozua zal hebben bereikt op het moment waarvan onze tekst spreekt. Jozua zal toen een man van flink in de tachtig geweest zijn. Want, ga maar na! Reeds toen Israël bij Horeb kwam -een paar maanden na zijn vertrek uit Egypte- heeft het daar in de woestijn moeten strijden tegen de Amalekieten; Exodus 17. U weet wel: dat is toen die strijd geweest, waarbij Mozes zó lang zijn handen biddend naar de hemel uitgestrekt heeft, dat hij er moe van werd en dat Aäron en Hur z'n

armen ondersteunden. In die strijd tegen de Amalekieten is Jozua al opgetreden als Israëls aanvoerder. 't Zal toch wel niet onvoorzichtig zijn, wanneer we schatten dat Jozua dus toentertijd al een man van ongeveer veertig jaar is geweest. Daarop is de woestijntijd gevolgd, die ook ongeveer veertig jaar geduurd heeft; dat is samen tachtig. En dan wordt de tijd die in beslag genomen is door die twee grote militaire acties waar ik het zoëven over had -tegen Zuid en tegen Noord- geschat op zeven jaar; Flavius Josefus zegt: vijf jaar. Dat is met elkaar 85 jaar voor Jozua's vermoedelijke leeftijd op het moment van onze tekst, minimaal! Tussen twee haakjes: als deze berekening een beetje juist is, is Jozua in deze tijd dus ongeveer even oud geweest als z'n even beroemde geloofsmakker Kaleb! Want van Kaleb horen we in het volgende hoofdstuk dat hij 85 jaar was op ongeveer dit moment. En als ik nu even vooruit mag lopen op de geschiedenis: uit het slot van ons boek weten we dat Jozua in totaal 110 jaar oud geworden is. Trekken we nu die 85 van daareven van de 110 af, dan krijgen we 25 jaar, en ziedaar: dat zijn dus de jaren geweest, waarover het gaat in het tweede deel van het boek Jozua. In die tijd nu heeft de verdeling van het land door Jozua plaatsgehad. Die belangrijke episode, waarmee juist onze tekst voor vandaag begint met die merkwaardige woorden: "Toen Jozua oud en hoogbejaard was, zei de HERE tot hem: Gij zijt oud en hoogbejaard en er moet nog heel wat land in bezit genomen worden!"

Als ik dit vers goed verklaard heb, dan is het dus zó gegaan, dat God de HERE aan Jozua blijkbaar de opdracht gegeven heeft een beetje haast te maken met het werk dat hem nog wachtte. Dat andere werk, dat tweede werk, waartoe hij immers ook al door Mozes aangewezen was: namelijk het beloofde land te verloten, te verdelen, toe te wijzen. "Aan de gang, Jozua, want je loopt al tegen de 90! Ga het land verloten, verdelen, toewijzen; het wordt tijd!"

Gemeente, dit was het eerste; over de tijd wanneer. Hebt u zich nu die tijd een beetje ingedacht? Een tijd dus, waarin Israël nog lang niet heel Kanaän veroverd en bezet had; geen sprake van! En bezet gehouden zeker niet! Daarom zei ik daareven: spreek zo liever niet! Spreek liever niet van Jozua de veroveraar! Dat zou maar misverstand kunnen wekken. Zo is de gang van zaken namelijk niet geweest, nee! Maar aldus: eerst is Israël West-Jordaanland binnengeleid, de Jordaan over. Daarna heeft het daarin slechts een bruggenhoofd bezet gehad; slechts een beperkt stuk in het centrale bergland, bij Gilgal en Sichem. Vervolgens heeft de verloting en toewijzing van het land, van het dus nog onveroverde land, plaatsgehad, en toen heeft iedere stam individueel de plicht gehad z'n eigen toegewezen portie te gaan veroveren, na de dood van Jozua. Dàn pas moet volgen: dat veroveren.

Dus over geloof gesproken! Let toch op de volgorde! Jozua heeft van God niet de opdracht ontvangen eerst heel Kanaän te veroveren en dat hele land te bezetten en bezet te houden, en dan dat veroverde en bezette land aan de respectieve stammen uit te delen, nee nee! Zó is het niet gegaan! Jozua heeft van God de opdracht ontvangen om een nog grotendeels ónveroverd en ónbezet land Kanaän onder de Israëlieten te verdelen en te verloten. Over geloof gesproken! Begint u het nu niet met me eens te worden, dat dít werk van Jozua minstens zo'n groot geloofswerk geweest is als dat eerste: het binnentrekken in Kanaän? Maar er komt nog meer!

Want nu dat tweede: wat? Wàt moest Jozua toen onder de Israëlieten verdelen en verloten?

U zult zeggen: "Wel natuurlijk: Kanaän!" Jawel, maar wat verstaat u daaronder? Daar moet u niet onder verstaan dat betrekkelijk kleine stukje grond in het Midden-Oosten waarop in onze dagen de ogen van Israëliërs en Egyptenaren, Amerikanen en Russen, kortom: van de hele wereld, met spanning gericht zijn! Dàt heeft God niet bedoeld! Niet slechts bedoeld! Nee! God heeft een veel en veel gróter grondgebied bedoeld! Een gebied dat zich uitstreckte van de beek van Egypte, de Sihor, dat is de bekende Wahdi el Arish, tegenwoordig ook nogal eens genoemd in de nieuwsberichten. 't Is een soort beek die niet altijd water heeft, maar als hij water heeft, dan halverwege tussen Egypte en Gaza uitmondt in de Middellandse Zee. U ziet hem nogal eens op de kaart. Dàt was de Zuidgrens. Daarboven, ten noorden daarvan, volgde het gebied van de Filistijnen, dus met die beruchte steden Gaza, Asdod, Askelon, Gad en Ekron. Dàarboven lag het gebied van de Sidoniërs -dat weet u wel: Tyrus en Sidon-, en ten noorden dàarvan weer strekte zich een gebied uit waartoe de stad Hamat behoorde, helemaal gelegen aan de rivier de Orontes. Dat was heel hoog in het Noorden! Maar toch

zei God: en dat is nu Kanaän! Daar hebben tenminste vanouds Kanaänieten gewoond, al waren ze daarvan ook al wel weer verdrongen door inmiddels geïmmigreerde Filistijnen. Maar dat is een hoofdstuk apart. Dat was dus het oorspronkelijke Kanaänitische land waar God de HERE met Abraham over gesproken had: het land van Egypte tot Eufraat. "Dat heb ik aan Abraham beloofd, en dat moet je gaan verdelen, Jozua! Aan de gang er mee, begin maar, want je loopt al tegen de 90!"

Gemeente, ziet u nu waar God met Jozua over gesproken heeft? En ziet u nu dat God aan Jozua echt niet een lesje aardrijkskunde gegeven heeft? Dat had die man zeer waarschijnlijk niet nodig! God heeft aan Jozua les gegeven in gelóven! Net zo goed als wij, u en ik, dat vandaag krijgen, nu wij deze geschiedenis eens goed doornemen. Geloven, wat is dat? Géloven is aanvaarden wat God bélooft, ook al zie je er niets van, al zie je er zelfs geen mogelijkheid toe!

Jozua heeft geen grondgebied moeten verdelen onder Israëlieten dat al veroverd was; ja, dat kan ik ook! Dat zou een koud kunstje geweest zijn! Nee, het was nog zo goed als helemaal in Kanaänitische handen. Vers 1 had ook wel wat duidelijker vertaald kunnen zijn. 't Was nog helemaal in Kanaänitische handen, op dat bruggenhoofd na. En zo'n bevel zul je krijgen als je tegen de 90 loopt! Jawel, zegt u, maar Jozua behoefde dat hele grondgebied toch niet te veroveren; hij moest het alleen maar verdelen en verloten, de oude man. Zeker, da's waar! Maar dat vergde toch nog geloof genoeg! En daarom kwam God de oude Jozua onder het spreken zeer krachtig tegemoet door twee woorden. En 't is zo jammer dat de vertalingen daar geen acht op hebben geslagen. Ik heb er niet één gevonden die dat doet. En de klemtoon ligt in het Hebreeuws toch zo duidelijk op twee woorden, twee persoonlijke voornaamwoorden hier. Op het woordje "gij" in vers 1. "JII, oude Jozua!" En op het woordje "Ik" in vers 6. "IK zal ze verdrijven!" God zei dus dit: "Ga JII die machtige erfenis nu maar verdelen hoor, oude Jozua! En als je dat gedaan hebt kun je gaan sterven. En dan is er wel geen Jozua meer voor Israël om op te vertrouwen, maar dan ben IK er toch nog, en dan zal IK ze wel verdrijven, die Kanaänieten!"

Gij en Ik! Gemeente, hebt u het gehoord, die verbondstaat? In alle verbonden zijn twee partijen begrepen. O! Zet thuis toch een streepje onder die twee woorden: IK en GIJ! "Gij..." -mag ik even zeggen: jij?- "...Jij, oude Jozua, doe nou maar wat IK zeg, dan zorg IK wel voor de rest! Dan zal IK er wel voor zorgen dat de erfenis aan de man komt!" Of liever niet: aan de man komt, maar aan de stam komt. Jozua zou het land ten erfdeel moeten verdelen onder de negen en eenhalve stam.

De negen-en-eenhalve stam... dat zijn namelijk de erfgenamen van West-Jordaanland geweest. Ik zal me nu maar strikt houden aan m'n tekst en daar dus maar niet te veel over zeggen, over die negen-en-eenhalve stam, want daar zit wat aan vast! U moet namelijk niet menen dat Jozua alleen maar plezier beleefd heeft van zijn tijdgenoten, als de geëerde man, als de geëerde Jozua, waarvoor iedereen vloog! Dat denken wij misschien wel eens, dat Jozua z'n kwaaië tijd gehad had. Wij kennen immers allemaal de geschiedenis van de jonge mannen Jozua en Kaleb in de woestijn, hè? Hoe die twee toen de enigen van de 12 verspieters zijn geweest die op God hebben vertrouwd en daar eerst wel bijna door de gemeente om gestenigd zijn... -ja ja! door de geméente gestenigd!!- ...maar later, vele jaren later zijn ze schitterend gerehabiliteerd, in eer hersteld! Bij de intocht! Ze gingen er allemaal in; ze kregen gelijk! Zeker, dat is waar. Maar als u nu soms denkt dat Jozua en Kaleb na die 40 jaar alleen maar plezier hebben beleefd; als u soms denkt dat die twee alleen maar in hun jonge jaren te maken hebben gehad met onaangenaamheden in de gemeente van God vanwege een miserabele ongeloofshouding bij verschillende tijdgenoten, kerkleden, dan hebt u het toch heus mis! Ongeveer hetzelfde is later bijna net zo, nóg eens gebeurd, toen die mensen oud waren, stólkoud! Hóógbejaarden! Dat staat er toch maar! Daarover staan nog vervelende dingen in ditzelfde boek Jozua te lezen! Maar daar zullen we 't nu niet over hebben.

Ik zou u tenslotte nog eens de vraag kunnen stellen, wat wij van zo'n geschiedenis als deze hebben te leren. Dat lijkt me het volgende.

Broeders en zusters! Laten wij zulke Schrifthoofdstukken als deze, allereerst vooral maar niet lezen met een hoogmoedig hart, maar met een zeer néderig hart! Nooit vanuit de hoogte neerziende, zo van:

"Och ja... die oude primitieve Israëlitische kerk hè?"; met zoiets in het hart van: "Tsja, wij weten beter! Wij christenen, wij hebben het veel beter gedaan!" Wij hebben het in de loop der tijden als christenen helemààl niet veel beter gedaan! Ik denk zelfs: veel sléchter! Want hoe hoger verheven, hoe dieper val!

We hebben vandaag gezien wat God tegenover Jozua gedaan heeft. Hoe God voor de geloofsogen van Jozua als het ware de kaart ontvouwd heeft. Of, om een ander beeld te gebruiken: de bijoutheriekist van de kerk heeft opengedaan. Het gouden foedraal geopend, waarin Zijn belofte aan Abraham en de andere aartsvaders verpakt lag, dat foedraal heeft God eens even voor Jozua geopend! En wat zat er in? Een érfenis...!, een erflànd...!, om stúf van te worden! Van Egypte tot de Eufraat! "Daar wil Ik voor zorgen, Jozua! Als ze Me maar serieus nemen! Deel maar vast uit!"

Maar, gemeente, wat heeft God nu voor óns gedaan? Hoever heeft God nu al niet voor óns de schatkist van de Kérk, het gouden foedraal van zijn verbond met Abraham, geopend! En wat hebben wij daar nu al niet aan schatten in mogen ontdekken! Wij mogen nu weten dat God aan Abraham in één woord de Christus beloofd heeft! En dat die Christus al gekomen is ook! En dat Hij al voor Zich, en voor allen die in Hem geloven, verworven heeft als erfenis der toekomst: niet maar een klein landje, en ook niet groot-Kanaän, van de Nijl tot aan de Eufraat -het tegenwoordige Palestina en nog een groot stuk-, néé, maar een paradijs-omvattende, alle macht in de hemel en op de aarde! Zóver reikt nu al óns bruggenhoofd! Ons Hoofd is al in de hemel! Paulus schrijft in Kolossenzen 3: "Want gij zijt gestorven..." -dat wil zeggen: jullie zijn geen dode heidenen meer!- "...en uw leven is met Christus, al is het nog verborgen in God. Maar wanneer de Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook gij met Hem verschijnen in heerlijkheid." U zult straks eens zien hoe rijk, hoe overdàdig rijk gekleed zullen gaan àl die mensen die in Jezus hebben geloofd! Met zúlke beloften is de christelijke Kerk de geschiedenis ingegaan! Nietwaar?: Matteüs 28, Kolossenzen 3; 'k zal 't maar niet allemaal opnoemen. Maar heeft die christelijke Kerk tegenover onze belovende God en Vader het soms zo veel beter afgebracht dan het oude Israël, waarover straks in de hieropvolgende hoofdstukken van Jozua en van Richteren zulke vervelende, zulke teleurstellende verhalen zullen volgen? O jawel! Ook wel opbeurende verhalen! Maar toch ook teleurstellende en beschamende; ja, die het meest! Die Israëlitische geschiedenis, u weet het toch wel?: die later op de ballingschap is uitgelopen, die geschiedenis begint in het boek Jozua! Daar begint immers al de lauwheid en de flauwheid in het leven van het geloof, waarover de oude Jozua al zo heeft moeten mopperen en klagen. Ja ja! Je kunt met je voeten in het beloofde land lopen en toch nog een ongelovig mirakel zijn! Als de ballingschap een distel is geweest, een doornstruik, dan hebben de wortels van die doornstruik al gezeten in de tijd van Jozua! Amper in Kanaän gearriveerd na zulke wonderen als bij Jericho, als ze meemaakten met de zon en de maan bij Gibeon en Ajalon, was men nóg lauw en flauw! Dààr is de ondergang mee begonnen!

Maar we hebben één troost om mee te eindigen. Zoals uit die tenslotte zelfs (tijdelijk) verworpen Israëlitische ballingschapskerk tóch op Gods tijd de Christus voortgekomen is, en wel uit de afgehouden stonk van Isaï, zo zal er uit die veelszins ontrouwe en afgehouden christelijke Kerk toch eenmaal ook voor de verheerlijkte Christus straks een schàre van verlost en opstaan om Hem te loven en te danken voor het werk dat Hij voor hen volbracht heeft! Jezus, Die dat werk volbracht heeft, nóg geloviger en nóg gehoorzamer dan zijn beroemde naamgenoot in het Oude Testament, Jozua de Eerste. Jozua de Tweede was volmaakt. Want Gods plannen gaan door! Mensen mogen oud worden, héél oud, zoals Jozua. "Gij zijt oud en hoogbejaard, Jozua!" Ja, mensen mogen sterven als Daniël: "Ga jij nou maar sterven, oude Daniël!" Maar God onze Vader zal zorgen, zal ook voor de Kerk der toekomst zorgen. Waarom? Omdat Christus is opgestaan, en omdat Christus naar de hemel gevaren is, en omdat Christus Zijn Geest heeft uitgestort, anders zàten wij hier niet! We hebben die Geest in ons hart! Dàt is ons bruggenhoofd hier, en we hebben Christus in de hemel, en dàt is ons bruggenhoofd daar!

En dus... dus mogen we met de kerkpsalm eindigen:

"De HERE zal het voor mij voleindigen! O HERE,
Uw goedertierenheid is tot in eeuwigheid;

laat niet varen de werken Uwer handen!"

AMEN.

Lezen: Jozua 13:1-17

zingen: psalm 78:2
psalm 78:3
psalm 119:52,53
psalm 138:3,4

26 september 1971.